

Bitka za hrano

Komasacija je zemljiška operacija, s katero na določenem območju zložimo kmetijska zemljišča in jih ponovno razdelimo med prejšnje lastnike, tako da dobi vsak čimbolj zaokroženo zemljišče. S komasacijo ponovno združujemo zemljišča, ki smo jih z dedovanjem, s prodajami in z drugimi postopki razparcelirali do take stopnje, ki ne omogoča več normalnega obdelovanja. Za komasacijo se danes odločamo tudi zato, ker parcele, ki so bile nekdanj najprimernejše velikosti, danes ne omogočajo izrabe sodobne mehanizacije. Dalje so komasacije povezane z drugimi ukrepi za izboljšanje zemljišč, največkrat z melioracijami in z neobdelanimi kmetijskimi zemljišči.

● Komasacija je zelo celovita zemljiška operacija, ki jo je težko deliti na posamezne faze. Kljub temu bom skušal upoštevati zakonske določbe, opisati glavne faze, ki nastopajo pri izvajanju komasacije.

● V fazi pripravljanih del je nujno potrebno najprej določiti meje komasacijskega območja, za katero so se lastniki zemljišč dogovorili, da na njem izvedejo komasacijo. Le-ta lahko zajema več katastrskih občin, eno ali samo del katastrske občine. Območje se določi soglasno s komasacijskim odborom, ki ga izvolijo lastniki zemljišč. Komasacijski odbor tudi usklajuje delo med predlagatelji komasacije in drugimi uporabniki prostora. V tej fazi je potrebno pridobiti vsa ustrezna soglasja in dovoljenja ter postopek pravno utemeljiti.

● Komasacijo po zakonu o kmetijskih zemljiščih lahko predlagajo: kmetijska zemljiška skupnost, kmetijske organizacije združenega dela in kmetje. Za sprožitev predloga morajo s komasacijo soglašati kmetje, ki imajo skupaj z nekmeti več kot polovico zemljišč na komasacijskem območju. Pred vložitvijo predloga pri skupščini občine je potrebno izdelati zasnovno ureditev komasacijskega območja. Iz tega načrta mora biti razvidna bodoča ureditev parcel, cest, poti in melioracijskih kanalov.

● Predlogu za komasacijo mora biti predložen tudi seznam zemljišč z zemljiško-katastrskimi podatki.

● Ta idejna zasnova bodočega komasacijskega območja se za 30 dni razgrne na sedežu krajevne skupnosti, tako da zainteresirani lahko podajo svoje mnenje. To mnenje nato v mejah danih možnosti upoštevajo pri izdelavi podrobnega projekta komasacije, ki ima točno določene nove parcele z vsemi spremljajočimi infrastrukturnimi objekti in objekti za urejanje vodnega režima, če so taki ukrepi potrebni.

● Podrobno izdelan načrt komasacije se v naslednji fazi prenese v naravo. Velikost in število parcel, ki jih posamezni udeleženci komasacije dobi po izvedeni komasaciji, sta odvisna od velikosti in kvalitete zemljišč, vloženih v komasacijski sklad. Z ocenitvijo, ki jo opravijo strokovnjaki ustreznih ustanov, se v novi razdelitvi izenači zemljišče po velikosti in kvaliteti vloženih parcel.

● Vsak lastnik kmetijskega zemljišča, ki je kmet, dobi praviloma iz komasacijskega sklada ustrezno zemljišče približno enake katastrske kulture in približno lego, kot jo je imelo zemljišče, ki ga je vložil v komasacijski sklad, vendar tako, da je zemljišče čimbolj zaokroženo. Lastnikom zemljišč, ki se po zakonu o kmetijskih zemljiščih ne štejejo za kmete, dodelijo zemljišča v posebnem predelu, vendar je tudi tu treba stremeti za tem, da so parcele čimbolj zaokrožene.

● Stroške s komasacijami krijejo: republiška sredstva, občinska skupnost in komasacijski soudeleženci.

Del stroškov, ki jih nosijo komasacijski udeleženci — to je kmetje — bi po dogovoru zelo verjetno plačala v naši občini kmetijska zemljiška skupnost.

● In kakšno je stanje v naši občini?

● V občini Siška, ki meri 16.502 ha, je 5121 ha kmetijskih zemljišč. Del tega sveta, ca. 15 %, leži v hribovitem predelu, ostalih 85 % pa v ravninskem svetu. Ugotovljeno je, da so v hribovitem svetu kompleksni oziroma parcele dosti bolj strnjene in zaokrožene in da komasacijske operacije niso tako potrebne.

● Dosti slabša pa je slika v ravninskem kmetijskem svetu, ki je zelo razdrobljena posesti z majhnimi parcelami. Računamo, da je povprečna velikost parcel od 16 do 21 arov. Vzroke za tako močno razdrobljenost je treba iskati v starem sistemu dedovanja in prometa — preprodaji kmečke zemlje zaradi zadolžitve.

● In kakšne so prednosti komasacij?

● Zelo velike; dokazano je, da majhne parcele dajejo zelo majhen hektarski pridelek zaradi vpliva robu. Po strokovnih podatkih je pridelek na arondiranih parcelah večji do 25 odstotkov. Poraba goriva pri kmetijski mehanizaciji je prav v času stabilizacijskih hotenj najbolj kričeča in navzoča. Prav poraba goriva in časa je zaradi krajših prevoznih poti dosti manjša in tako znatno vpliva na strukturo cene kmetijskega pridelka. Poleg teh so še drugi ugodni momenti, kot prevoz preko sosedovih parcel in drugo.

● V naši občini je bil na predlog KS Pirniče uveden komasacijski postopek v Pirničah na površini 120 ha. Postopek teče že od leta 1978, vendar še do danes ni stekel, ker komunalna skupnost še ni dala svojega mnenja k predlogu komasacij geodetskemu zavodu, ki mora zadnji imeti besedo pred pričetkom komasacij.

● Tak odnos vsekakor zelo zaviralno vpliva na vse kasnejše tovrstne akcije v kmetijskem prostoru.

● V pripravah so še komasacije in melioracije ob Gameljščici od Vojskega do Sinkovega turna v krajevnih skupnostih Bukovica-Sinkov turn in Vodice. Za komasacije so zelo ogreti v vasi Bukovica, kjer zaradi zakonskih norm za več kot polovico zemljišč ne morejo zbrati zadostnega komasacijskega fonda.

Predvidevamo, da bo izgradnja avtoceste v dolžini 18 km ponovno še bolj razdrobila kmetijski svet in da bo treba s komasacijami ali z drugimi agrarnimi operacijami urediti kmetijska zemljišča v bodočem srednjeročnem planu, seveda pa bi bilo dobro, če bi še v tem srednjeročnem planu komasirali kmetijsko zemljo v KS Senica, KS Smednik in KS Vodice, poleg teh pa izvedli še manjše komasacije, saj zanje ni pogoj samo velika površina. Zanje se lahko odloči le del kmetov, v manjšem obsegu, takih primerov pa je v naši občini skoraj v vsaki krajevni skupnosti.

● Prepričan sem, da bo s sprejetjem kmetijskega prostorskega plana, ki bo dolgoročno opredelil površine za kmetijsko proizvodnjo, znatno olajšana izvedba komasacij ali drugih agrarnih operacij, ker bo dosti lažje priti do končnega soglasja.

● Morale pa bodo kmetijske sekcije pri KK SZDL in tudi krajevne skupnosti same v bodoče posvetiti tem nalogam več časa in skrbi, le tako bomo pridelali več hrane, zmanjšali porabo goriva in tako malce znižali naš devizni primanjkljaj.

Inž. Ludvik Vrhovc

Preživninsko varstvo kmetov

Pogoji in možnosti

Z 21. 1. 1979 je začel veljati zakon o preživninskem varstvu kmetov, ki ureja pogoje in postopek za pridobitev pravice kmetov do preživninskega varstva.

Kakšni so pogoji za pridobitev preživnine?

Pravico do preživnine ima kmet:

— ki odda družbeni pravni osebi (kmetijski organizaciji združenega dela, gozdnemu gospodarstvu (velja za gozd), kmetijski zemljiški skupnosti najmanj 2 ha kmetijskega zemljišča oziroma najmanj 3 ha gozda ali delno kmetijsko zemljišče in delno gozd;

— ki je star najmanj 65 let (moški) oziroma 60 let (ženska), lahko pa tudi manj, če dokaže s potrdilom invalidske komisije svojo nezmožnost za delo;

— če se z oddajo strinja zakonec ter tisti nujni dedič, ki je kmet;

— če predloži sporazum z zakoncem o načinu razpolaganja s preživnino.

Za oddano zemljišče prejema kmet mesečno preživnino, katere višina je odvisna od obsega oddanega zemljišča, njegove kupnine in starosti kmeta. Npr.: kmet odda 2 ha kmetijskega zemljišča, ki ga sodni cenilec oceni na 500.000,00 din. Mesečni prejemek bo znašal 5952,00 din. Ta znesek se glede na starost kmeta ob oddaji zemljišča poveča za 20 %, če je kmet star 70 do 74 let, za 25 %, če je star 75 do 79 let in za 30 %, če je star nad 80 let.

Znesek mesečnega prejema se vsako leto povečuje v istem razmerju, v katerem se poveča starostna pokojnina kmetov. Po smrti upravičenca pridobi pravico do preživnine njegov zakonec oziroma tisti, ki izpolnjuje pogoje za pridobitev družinske pokojnine.

Pravico do preživnine si lahko kmet pridobi tudi z izjavo, da bo po njegovi smrti zemljišče prešlo v družbeno lastnino in zemljišče odda takoj v rabo družbeni pravni osebi.

Če se z oddajo zemljišča ne strinjajo zakonec in nujni dediči, ki so kmetje, so ti dolžni poskrbeti za obdelavo ter za socialno varnost in stabilnost tega kmeta.

Natančnejše informacije o možnosti pridobitve preživnine lahko zainteresirani dobijo pri Kmetijski zemljiški skupnosti občine Ljubljana-Siška, Tacenska 67, 61210 Ljubljana-Šentvid.

Terezija Hauko